

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

TLAHLOBO TŠA NGWAGA KA NGWAGA TŠA BOSETŠHABA 2013

MPHATO WA 1

DIPALO – SEPEDI

MOHLALA WA DIPUTŠIŠO

Mohlala wa teko o na le matlakala a 14, re sa bale letlakala la mathomo.

TŠHOMIŠO YA MEHLALA YA DIPUTŠIŠO

1. Mehlala ye ya diputšišo e ka šomišiwa bjang

Ge mehlala ya dipotšišo ya mphato wo o itšego le thuto di kgobakantšitšwe go seholpha se tee, morutiši ga a swanela go fa barutwana gore ba arabe ka nako ye tee. **Morutiši o swanetše go kgetha dipotšišo tše di lebanego le thuto yeo e beakantšwego ka nako ye e abilwego.**

Ka hlokomelo kgetha dipotšišo tše itšego go tšwa pukwaneng ye goba seholpha sa dipotšišo tše di laolegago di ka šomišiwa magatong a go fapania a go ruta le go ithuta ka tsela ye e latelago. Morutiši a ka šomiša ditselana tše:

- 1.1. Mathomong a thutwana bjalo ka teko ya **diaknostiki** go tseba bokgoni le mafokodi a barutwana. Diaknostiki e swanetše go fa barutwana dipolo tša bokgoni le mafokodi a bona, le go thuša morutiši go hlama dithutwana tša maleba tše di laetšago mafokodi le go kgohlagantšha bokgoni. Teko ye ya diaknostiki e ka fiwa barutwana bjalo ka mošomo wa gae go boloka nako ya go fa ditaelo ka phapošing.
- 1.2. Nakong ya go ruta teko ya **formatife** e fiwa barutwana go lekodiša ge barutwana ba tšweletša bokgoni le tsebo yeo e letetšwego ge thutwana e rutwa go ya pele, le go hlokomela gore ga go morutwana yoo a šalelago morago.
- 1.3. Mafelelong a thuto goba dithutwana tše dintši tša go fapania, bjalo ka teko ya **sammative** e fiwa barutwana go lekodiša ge barutwana ba hweditše kwešišo gomme ba kcona go bontšha bokgoni le tsebo yeo ba ithutilego. Barutwana ba swanetše go hwetša dipolo tša bona gomme morutiši a bone gore naa barutwana ba hloka thušo ka dikarabo dife tša thutwana.
- 1.4. Magatong ka moka barutwana ba swanetše ke go lekolwa go ya ka dithekniki tša go fapania tša mehuta ka moka ya dipotšišo, bjalo ka go kgetha karabo ya maleba, go tlatsa karabo sekgobeng seo a se filwego, go fa karabo ka lentšu, bj.bj.

Ge diteko tša **diaknostiki** le **formatife** di ka ba tše kopana go ya ka palo ya dipotšišo tše di filwego, fela ya **sammative** e tla akaretša dipotšišo tše dintši go lebeletšwe dithuto tše di rutilwego ka nako yeo. Taba ya bohlokwa ke gore barutwana ba hwetše nako ya go ithuta go araba dipotšišo tša moleko wa go swana le ANA.

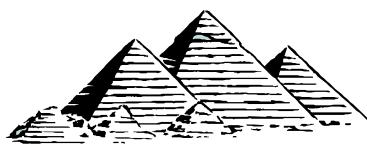
2. Memorantamo le ditšhupatsela tša go araba dipotšišo.

Mohlala wa dikarabo tša go fapafapania tše di letetšwego di laeditšwe mo go memorantamo. Barutiši ba swanetše go gopola gore memorantamo wo o ka se ke wa ba lapiša ka ge el le wa maleba. Maikemišetšo a memorantamo wo ke gofa barutiši tlhahlo e botse ya mokgwa wo barutwana ba ka fago dikarabo tša go fapafapania ka gona. Barutiši ba swanetše go tsenelela le go fa moputso ka mokgwa wa go amogelega le go putsa dikarabo tša go fapania go ya ka kwešišo ya barutwana.

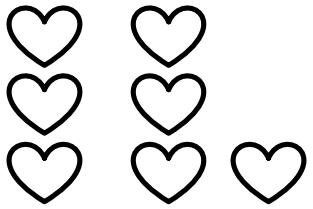
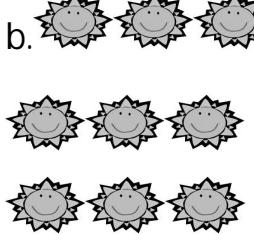
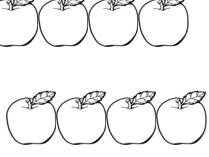
3. Phethagatšo ya kharikhulamo.

Go bohlokwa kudu gore kharikhulamo e swanetše go phethagatšwa ka moka mphatong wo mongwe le wo mongwe. Mehlala ya diputšišo ya mphato ka moka le thuto ga di emele kharikhulamo ka moka, fela di laetša tsebo le bokgoni bjoo bana ba ka bo laetšago kotareng ya 1, 2 le 3 ka ngwaga.

1. Swaya (**X**) go selo sa 3-D sa go kgokologa.

2. Feleletša tafola ye.

seswantšho	nomoro	Leina la nomoro
a. 	_____	šupa
b. 	9	_____
c. 	_____	_____

3. Tlaleletša dinomoro tše di tlogetšwego.

a.

2	4				10		14
---	---	--	--	--	----	--	----

b.

5		15			25		35
---	--	----	--	--	----	--	----

c.

14	15		17				20
----	----	--	----	--	--	--	----

4. Tlatša karabo.

$$9 + 5 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$13 - 1 = \underline{\hspace{2cm}}$$

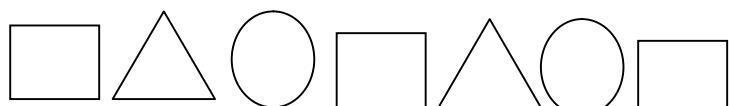
$$6 + 3 = \underline{\hspace{2cm}}$$

5. Oketša dipaterone tše.

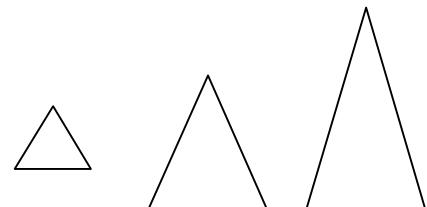
a.

b.

c.

6. Feleletša ye nngwe le ye nngwe ya dinomoro paterone tše di latelago.

- a. 35; 40; ____; ____; ____; 60
- b. 10; ____; 30; ____; ____; 60
- c. 1; ____; 3 ; ____; ____; 6

- 7.1 a. Naa o bona dinaledi tše kae mo seswantšhong sa ka fasé? Šomiša go hlakanya ka go boeletša go hwetša karabo.

karabo _____

- b. Naa o bona dinamune tše kae mo seswantšhong sa ka fasé? Šomiša go hlakanya ka go boeletša go hwetša karabo.

karabo _____

- c. Lepokisi le tee le swere dikherayone tše 9. Naa mapokisi a 3 a tla swara dikherayone tše kae?

karabo _____

8.1 Beakanya dinomoro tše di latelago go tloga ka ye nnyane go fihla ka ye kgolo:

a.

15

9

12

13

7

b.

6

8

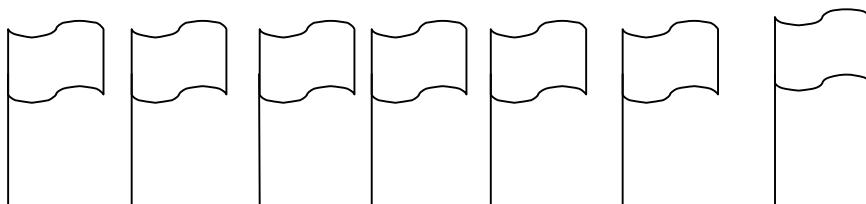
9

7

1

8.2 Ngwala dinomoro tše mo godimo ga difolaga go tloga ka ye kgolo go fihla ka ye nnyane.

5, 2, 7, 1, 6, 4, 3

9.1 Šomiša khalentara ye ya ka fase go araba dipotšišo tše di latelago.

Matšhe 2013							
Mošupologo	Labobedi	Laboraro	Labone	Labohlano	Mokibelo	Sontaga	
					1	2	3
4	5	6	7	8	9	10	
11	12	13	14	15	16	17	
18	19	20	21	22	23	24	
25	26	27	28	29	30	31	

Ke letšatši lefe leo le tlago matšatši a 5 morago ga Laboraro?

9.2 Feleletša mafoko a.

Šomiša mantšu a “**Mošupologo**” goba “**Sontaga**” go feleletša mafoko a latelago.

a. Letšatši morago ga Sontaga ke_____.

b. Letšatši pele ga Mošupologo ke_____.

9.3 Tlatša dikgwedi tše di tlogetšwego

Janaware ;_____; Matšhe; Aporele ;Mei ;_____;

Julae; Agosetose; Setemere; Oktoboro; Nofemere; Disemere.

10.1

Mma o abela bana ba gagwe ba babedi diapola tše tshela ka go lekana. Naa ngwana yo mongwe le yo mongwe o tla hwetša diapola tše kae?

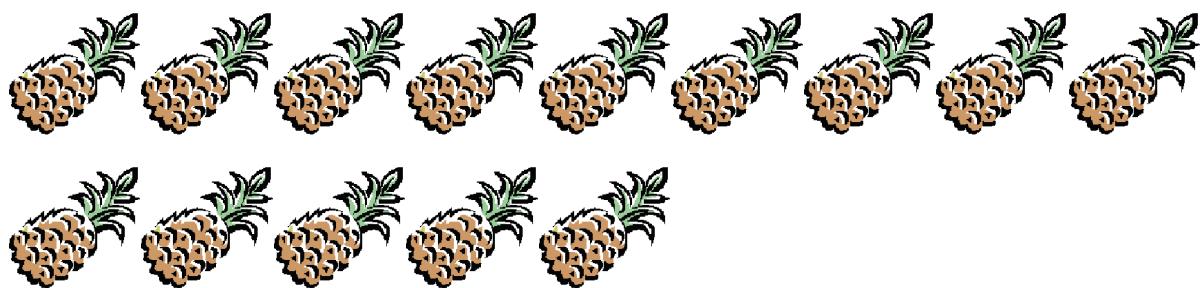
Ngwana yo mongwe le yo mongwe o tla hwetša diapola tše
_____.

10.2 Abela bašemane ba 3 dibolo tše 12 tša mo seswantšhong ka go lekana.

Mošemane yo mongwe le yo mongwe o tla hwetša dibolo tše
_____.

10.3 Abela basadi ba 7 diphaenapola tše 14 ka go lekana.

Mosadi yo mongwe le yo mongwe o tla hwetša diphaenapola tše

_____.

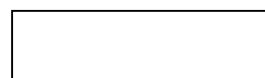
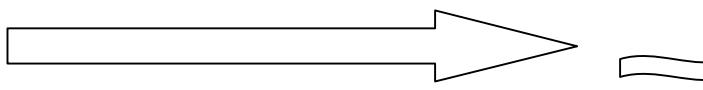
11.1 Swaya (**X**) godimo ga mothalo wo moteleletelele.

mathalo A _____

mothalo B _____

mothalo C _____

11.2 Lebelela diswantšho tše di latelago gomme o feleletše mafoko a ka fase.

mosebe

lelente

khuttonne

a. Selo se se kopana kudu ke _____.

b. _____ e feta lelente kudu.

12. Šomiša mothalopalo go hlakanya palo tše o di filwego.

a. 5 le 7.

b. 4 le 4.

c. 7 le 3.

13. Feleletša tafola ye.

Nomoro	Nomoro gabedi
4	
7	
	20

- 14.1 Lerato o na le dipanana tše 15. John o na le dipanana tše 8.
Naa Lerato o fetiša John ka dipanana tše kae? Šomiša sekgoba se
go šoma palo ya gago.

Lerato o fetiša John ka dipanana tše _____.

- 14.2 Leon o na le malekere a 3 gomme David o na le a 6.

Leon le David ba na le malekere a _____ ka moka ge a hlakane.

- 14.3 Vusi o kgele diapola tše 4, Nonto yena a kga diapola tše 5.

Bobedi ba kgele diapola tše _____.

15.1 Mma o rekile aesekhirimi ka R5.

a. Naa diaesekhirimi tše 3 tša go swana nayo di tla rekwa ka bokae?

b. Mma o patetše ka R20. Naa o tla hwetša tšhentšhi ya bokae ge a rekile diaesekhirime tše 3?

15.2 Feleletša tafola ye. O diretšwe mohlala.

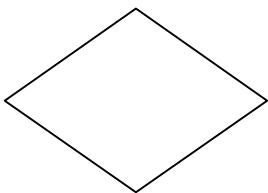
theko ya selo	ke patetše ka	tšhentšhi ya ka ke
mohl. R1,20c	R2,00	80 c
R10,00	R20,00	
R3, 00	R5,00	

15.3 Pule o swere R5, 00. O reka tšokolete ka R2,00 le dipanana ka R2, 00. Naa o tla hwetša tšhentšhi ya bo kae?

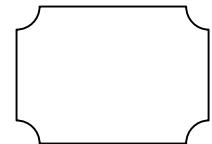

16.1 Thala mothalo o **tee** wa simetiri godimo ga sebopego se sengwe le se sengwe seo o se filwego.

16.2

16.3

17. 1 Šomiša kerafo ye e latelago go feleletša lefoko le o le filwego.

Palo ya diphooftolo	Diphooftolo tša polaseng			
	5			
	4			
	3			
	2			
	1			
		dikgomo	dikgogo	dikolobe

a. Dikgogo di lekana le _____ ka palo mo polaseng.

17.2 Lebelela piktokerafo ye e latelago gomme o arabe dipotšišo tše di latelago:

sešupo: se emela morutwana o tee

Diruiwaratwa tša barutwana			
Palo ya barutwana			
			
			
			
			
			
			
			
			
mpša	katse	hlapi	nonyana

a. Naa ke barutwana ba bakae ba go ba le hlapi?

b. Naa ke barutwana ba bakae ba go ba le katse go feta ba go
ba le mpša? _____

17.3 Difolaga tše di rekišwa sekolong ka nako ya dij o.

sešupo: se emela folaga e 1.

				
				
				
				
				
				
Mošupologo	Labobedi	laboraro	Labone	Labohlano

Lebelela piktokerapro ye gomme o arabe dipotšišo tše di latelago:

a. Naa difolaga tše dinnyane di rekišitšwe ka la bokae?

b. Ka Mošupologo go rekišitšwe difolaga tše ...

c. Palo ya difolaga ka moka tše di rekišitšwego ka beke ke ...
